

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БІХЕВІОРИСТИЧНІ ФІНАНСИ»
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Назва кафедри	Фінансів, банківської справи та страхування
Мова викладання	Українська
Керівник/автор курсу	Федина Віта Віталіївна , кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Профайл керівника курсу	http://nasoa.edu.ua/spivrobitnyky/fedina-vita-vitaliyivna/
Контактна інформація керівника курсу (e-mail)	VVFedyna@nasoa.edu.ua

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг	Кредитів ECTS	Годин	За видами занять:					
			Лекцій	Практ. занять	Лабор. занять	Індив.- консульт.	Сам. підготовка	Вид підсумкового контролю
	Денна форма навчання							
	4	120	20	22			78	Залік
	Заочна форма							
	4	120	2	4			114	Залік

Опис дисципліни	Навчальна дисципліна: «Біхевіористичні фінанси» є вибірковою компонентою навчального плану. Як вибіркова складова, вивчення дисципліни дозволить здобувачу вищої освіти сформулювати індивідуальну освітню траєкторію. Мета вивчення навчальної дисципліни полягає в формуванні у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та вмінь щодо прийняття фінансових рішень на макро- та макrorівні з використанням теорій біхевіористичних фінансів. Завдання вивчення навчальної дисципліни: ознайомлення здобувачів вищої освіти з визначенням сутності та змісту теорії біхевіористичних фінансів; формування у здобувачів вищої освіти знань щодо міждисциплінарних підходів до розкриття напрямів взаємодії фінансової науки з досягненнями психології, ролі експериментів в розвитку біхевіористичних фінансів; надання майбутнім фахівцям знання щодо оцінки поведінкових ефектів у процесі прийняття фінансових рішень; формування у здобувачів вищої освіти теоретичної і методичної бази, що необхідна для дослідження системних помилок, які виникають в процесі прийняття фінансових рішень та надання рекомендацій щодо їх уникнення; ознайомлення здобувачів вищої освіти із біхевіористичними
------------------------	---

	аспектами економічних тенденцій. Формат проведення дисципліни: лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота. Здобувачі вищої освіти мають змогу отримати індивідуальні консультації.
Професійні компетентності	У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен знати: – основні етапи розвитку теорії біхевіористичних фінансів, а також внесок провідних дослідників у цю галузь; – значення та застосування біхевіористичних фінансів у формуванні сучасної економічної політики та стратегій розвитку; – принципи та етапи процесу прийняття рішень, а також поширені когнітивні упередження та евристики, що призводять до спотворень у передбаченнях та помилкових рішеннях; – вплив психологічних факторів на індивідуальну економічну поведінку, включаючи ефекти самоконтролю, гіперболічного дисконтування, фреймінгу тощо; – особливості прийняття рішень різними поколіннями, відмінності у фінансовій поведінці різних поколінь та їхній вплив на економічні процеси; – механізми формування та впливу поведінки натовпу на фінансові ринки та економічні явища, включаючи бульбашки та обвали; – психологічні аспекти економічних циклів та тенденцій, розуміння того, як колективні емоції впливають на макроекономічні показники; – вплив поведінкової теорії на функціонування та розвиток фінансових ринків, включаючи ціноутворення активів, управління портфелем та корпоративні фінанси.
Програмні результати навчання	У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен вміти: – ідентифікувати та аналізувати когнітивні упередження та ефекти поведінки, що впливають на економічні рішення; – застосовувати концепції біхевіористичних фінансів для пояснення реальних економічних явищ та поведінки ринку; – оцінювати вплив психологічних факторів на інвестиційні рішення та стратегії. – розробляти рекомендації для зменшення впливу когнітивних спотворень у прийнятті фінансових рішень; – прогнозувати можливі наслідки поведінки натовпу та поведінкових ефектів на фінансових ринках; – інтерпретувати економічні тенденції з урахуванням біхевіористичних аспектів. – використовувати набуті знання для покращення особистих фінансових рішень та розуміння поведінки інших економічних агентів; – критично оцінювати існуючі фінансові моделі з точки зору їх відповідності реальній поведінці інвесторів.
Тематика навчальної дисципліни	Змістовий модуль 1. Теоретико-організаційні засади теорії біхевіористичних фінансів Тема 1. Розвиток теорії біхевіористичних фінансів Тема 2. Місце теорії біхевіористичних фінансів у розробці програм економічного розвитку Змістовий модуль 2. Біхевіористика у поведінці та прийнятті

	рішень економічними агентами Тема 3. Процес прийняття рішень: передумови прийняття невірних рішень, або спотворень в передбаченнях Тема 4. Поведінкові ефекти індивідуума в економіці Тема 5. Біхевіористика у прийнятті рішень: теорія поколінь Тема 6. Біхевіористика у поведінці натовпу Тема 7. Біхевіористичні аспекти економічних тенденцій Тема 8. Вплив поведінкової теорії на розвиток фінансових ринків
Методи навчання	Для досягнення навчальних цілей, розвитку особистісних якостей і професійної підготовки здобувачів освіти передбачається застосування різноманітних методів навчання, зокрема: - словесні (лекція, семінари, бесіда, розповідь); - наочні (ілюстрація, демонстрація, презентація); - практичні (збір інформації, її економічна обробка, розрахунки, графічно-схематичне зображення інформації); - репродуктивні та продуктивні (дослідницькі, пошукові, частково-пошукові); - стимулювання та мотивації навчання (пізнавальні та навчальні дискусії, імітації); - контролю і самоконтролю (усні та письмові перевірки, тестування тощо).
Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни	Комп'ютери з програмним забезпеченням для виконання різних видів освітньої діяльності: Microsoft Office, Веб-браузери. Мультимедійний проектор, комп'ютер або ноутбук, використання платформи Microsoft Teams та Moodle для дистанційного навчання.
Політики навчальної дисципліни	Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти НАСОН є передумовою для ефективного опанування результатами навчання і отримання позитивної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Складові політики академічної доброчесності регламентуються: Положенням про академічну доброчесність Національної академії статистики, обліку та аудиту, затвердженим рішенням Вченої ради НАСОН, протокол від 24 квітня 2020 р. № 8. Відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОН та Положення про академічну доброчесність у НАСОН у разі виявлення викладачем порушення студентом норм та правил академічної доброчесності, викладач зобов'язаний застосувати норми п.11.8.3 Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОН, зокрема: «повторне проходження оцінювання (тест, контрольна робота, залік, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента (модуля) освітньої програми» Політика щодо відвідування занять. Здобувачі вищої освіти денної форми навчання зобов'язані відвідувати заняття. Поважними причинами для відсутності на заняттях є хвороба, академічна мобільність або інші випадки відсутності, які підтверджені документально. Якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та відповідно до графіку консультацій викладача. Політика щодо перескладання. Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися термінів виконання усіх завдань, передбачених

	програмою навчальної дисципліни. Ліквідація академічної заборгованості та перескладання заліку проводиться після закінчення екзаменаційної сесії за окремим розкладом, складеним навчально-методичним відділом. Політика щодо оскарження результатів оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням рівня його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Національній академії статистики, обліку та аудиту, затвердженого рішенням Вченої ради НАСОА, протокол від 25 травня 2020 р. № 9.
--	--

КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

За результатами семестру здобувач вищої освіти отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як накопичена сума отриманих балів за всі види поточного, модульного та підсумкового контролю.

Умовою допуску до підсумкового контролю є набрання здобувачем вищої освіти 35 балів у сукупності за всіма темами дисципліни.

Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю здобувач отримав сумарну кількість балів за два змістовні модулі, що не перевищує 34 бали, то здобувач вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом з дисципліни «Біхевіористичні фінанси» і направляється на повторний курс вивчення дисципліни.

Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
<i>Денна форма навчання</i>		
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на лекціях	-
	Робота на семінарських / практичних заняттях	Максимум – 5 балів
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	Модульний контроль №1	Максимум – 15 балів
	Модульний контроль №2	Максимум – 15 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Залік	Максимум – 30 балів
<i>Заочна форма навчання</i>		
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на лекціях	-
	Робота на семінарських / практичних заняттях	-
	Модульний контроль №1	Максимум – 35 балів
	Модульний контроль №2	Максимум – 35 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Залік	Максимум – 30 балів

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточний та модульний контроль										Залік	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2								
T1	T2	МКР	T3	T4	T5	T6	T7	T8	МКР	30	100
5	5	15	5	5	5	5	5	5	15		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Критерії оцінювання поточного контролю

Поточний контроль проводиться викладачем на практичних заняттях протягом семестру шляхом перевірки завдань за кожною темою курсу (всього 40 балів за семестр).

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- стандартизовані тести;
- тези, статті, реферати, есе по питаннях самостійного вивчення;
- завдання розрахункового характеру;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації здобувачів та виступи на наукових заходах;
- інші види творчих та групових завдань.

Практичні заняття передбачають обговорення питань теми, розгляд нормативно-правової бази, проведення дискусій з основних проблем і питань, які розглядаються на практичному занятті. Робота на практичному занятті передбачає усне та письмове опитування. Максимальна кількість балів, отримана здобувачем вищої освіти на практичному занятті становить 5 балів. Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає в опрацюванні проблемних теоретичних та практичних питань. Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення практичних занять у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
4-5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
1-3	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Критерії оцінювання модульного контролю

Формою модульного контролю є модульні контрольні роботи, які проводяться у формі тестових завдань закритої форми, що формуються та виконуються в системі Moodle, та оцінюються від 0 до 15/35 балів.

Розподіл балів в межах модульних контрольних робіт

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання (денна/заочна форма)
Тестові завдання закритої форми	15 (40×0,375) / 35 (40×0,875)
Всього	15 / 35

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Формою підсумкового контролю є диференційований залік, який проводиться у формі тестових завдань закритої форми, що формулюються та виконуються в системі Moodle, та оцінюється від 0 до 30 балів.

Розподіл балів в межах підсумкового контролю

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Тестові завдання закритої форми	30 (50×0,6)
Всього	30

Критерії оцінювання тестових завдань закритої форми

Критерії оцінювання	Кількість балів
Здобувач дав правильні відповіді на 90-100% тестових запитань	27-30
Здобувач дав правильні відповіді на 82-89% тестових запитань	23-26
Здобувач дав правильні відповіді на 74-81% тестових запитань	20-22
Здобувач дав правильні відповіді на 64-73% тестових запитань	17-19
Здобувач дав правильні відповіді на 60-63% тестових запитань	15-16
Здобувач дав правильні відповіді менше ніж на 60% тестових запитань	0-14

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за національною шкалою	Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
Зараховано	90-100	A	Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень знань навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни, достатньо реалізовує теоретичні положення дисципліни в практичних розрахунках, виконав практичні завдання відмінно або з незначною кількістю помилок. За час навчання при проведенні практичних занять проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються
	82-89	B	Здобувач вищої освіти демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною
	74-81	C	Здобувач вищої освіти в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності. Помилки у відповідях та розрахунках не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається.

	64-73	D	Здобувач вищої освіти засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений програмою дисципліни. При вирішенні практичних завдань допускає значну кількість недоліків і суттєвих помилок
	60-63	E	Здобувач вищої освіти має певні знання, передбачені в програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, здобувач вищої освіти з труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань дисципліни, відсутнє розуміння порядку виконання завдання та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.
<i>Незараховано</i>	35-59	FX	Здобувач вищої освіти може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму дисципліни здобувач вищої освіти виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних робіт в більшості є неправильними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача вищої освіти відсутні. Здобувач вищої освіти має можливість повторного складання
	1-34	F	Здобувач вищої освіти повністю не виконав вимоги програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Обов'язковий повторний курс

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Зміст і значення біхевіористичних фінансів.
2. Значимість теорії біхевіористичних фінансів для професійної підготовки фінансиста.
3. Етапи розвитку теорії біхевіористичних фінансів.
4. Основоположники теорії біхевіористичних фінансів.
5. Співвідношення раціонального та ірраціонального у поведінці економічних агентів.
6. Суть економічного зростання та способи його досягнення.
7. Роль поведінкових ефектів у досягненні економічного росту країни.
8. Науковці, що досліджували процес прийняття рішень.
9. Процес прийняття рішень у дослідженнях Д. Канемана та А. Тверські.
10. Особливості та функціональне призначення Системи 1.
11. Особливості та функціональне призначення Системи 2.
12. Евристичні стратегії прийняття рішень.
13. Сутність та особливості евристики доступності.
14. Сутність та особливості евристики репрезентативності.
15. Сутність та особливості евристики прив'язки та пристосування.
16. Суть поведінкових ефектів економічних агентів.
17. Відносність та порівняння при прийнятті рішень.
18. Ціновий якір у економічних відносинах.
19. Особливості прояву поведінкового ефекту «вартість безкоштовного».
20. Особливості прояву поведінкового ефекту «вартість соціальних норм».
21. Особливості прояву поведінкового ефекту «висока вартість володіння».
22. Суть та особливості прояву ефекту очікувань.

23. Основоположники створення теорії поколінь.
24. Сутність теорії поколінь.
25. Загальна характеристика та особливості економічної поведінки покоління GI (1900-1923 р.н.).
26. Загальна характеристика та особливості економічної поведінки «мовчазного» покоління (1923-1943 р.н.).
27. Загальна характеристика та особливості економічної поведінки покоління Бебі-Бумерів (1943-1963 р.н.).
28. Загальна характеристика та особливості економічної поведінки покоління X (1963-1983 р.н.).
29. Загальна характеристика та особливості економічної поведінки покоління Міленіум або Y (1983-2003 р.н.).
30. Загальна характеристика та особливості економічної поведінки покоління Z (з 2003 р.н.).
31. Особливості формування натовпу.
32. Теорії про натовп.
33. Біхевіористика у поведінці натовпу.
34. Психологічний портрет натовпу.
35. Поведінкові характеристики натовпу: приклади з історії.
36. Поведінка і психологія натовпу.
37. Вплив на поведінку натовпу засобів масової інформації.
38. Основи фінансової поведінки індивідуума у натовпі.
39. Вплив біхевіористичних аспектів на розвиток економічних тенденцій.
40. Поведінкові передумови економічних тенденцій.
41. Роль довіри в економіці. Мультиплікатор довіри.
42. Значимість справедливості для економічного розвитку.
43. Надмірний оптимізм у прийнятті рішень економічним агентом.
44. Грошова ілюзія та зловживання в економіці.
45. Поняття ілюзії контролю та його поведінковий ефект на прийняття рішення.
46. Врахування поведінкових ефектів у прийнятті рішень на фінансовому ринку.
47. Поведінкові ефекти та маркетингові стратегії фінансових компаній.
48. Особливості ціноутворення на фінансовому ринку.
49. Підходи до розуміння сутності ефективного фінансового ринку.
50. Умови ефективності фінансового ринку.
51. Форми та механізми ефективності фінансового ринку.
52. Модель інформаційної структури фінансового ринку та способи зниження її невизначеності.
53. Механіка ефективності: загально інформована торгівля, професійно інформована торгівля, частково інформована торгівля, неінформована торгівля
54. Новації у світовій практиці щодо застосування теорії біхевіористичних фінансів.
55. Теорія шумової торгівлі Ф. Блека.
56. Обмежений арбітраж та ірраціональність інвесторів в економічних відносинах.
57. Суть стратегії зупинки втрат.
58. Суть стратегії страхування портфеля.
59. Суть теорії оверреакції та андерреакції.
60. Суть теорії інформаційних каскадів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Аріелі Д. Передбачувана ірраціональність / переклад з англ. Дзвінки Завалій. Львів : Видавництво Старого Лева, 2018. 296 с.
2. Кузьмук С. Г. Досвід практичного застосування біхевіористичної концепції у фінансах та особливості його використання в Україні. Сучасні тенденції інституціональних трансформацій фінансової системи України: кол. монографія / за заг. ред. П. О. Нікіфорова. Чернівці: Технодрук, 2018. С. 168–179.
3. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України 23 лютого 2006 року № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
4. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
5. Талер Р. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення; переклад з англ. С. Крикуненко. Київ: Наш формат, 2018. 464 с.
6. Shefrin H. Beyond Greed and Fear: Understanding Behavioral Finance and The Psychology of Investing. Oxford University Press. New York, 2016. 478 p.
7. Statman M. Behavioral Finance: The Second Generation : monograph. CFA Institute Research Foundation. 2019. 248 p.
8. Жолоб А. О., Нечипоренко А.В. Аналіз розвитку теорії біхевіористичних фінансів. *Економіка, фінанси, облік, менеджмент і право в Україні та світі: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 1 грудня 2018 р.)* : у 6 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2018. Ч. 2. С. 13–14.
9. Поведінкові фінанси : навч. пос., вид. друге, доповн. і перероб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича. 2024. 181 с.
10. Канеман Д. Мислення швидко й повільно / пер. з англ. М. Яковлєв. Київ: Наш формат, 2017. 480 с.
11. Даніел Канеман, Олів'є Сібоні, Кас Санстейн. Шум: хибність людських суджень / пер. з англ. Василь Старко, Наталія Старко. 2-ге вид. К.: Наш формат, 2023. 360 с.

Допоміжна:

1. Баранов В. В. Роль поведінкової економіки в розумінні прийняття економічних рішень. *Академічні візії*. 2024. № 28. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/921>
2. Bondaruk T., Momotiuk L., Zaichko I. Budgetary policy of Ukraine in time of challenges and its impact on financial security. *Statistics in transition new series and Statistics of Ukraine. Joint Special Issue: A New Role for Statistics*. 2023. Vol. 23. № 5. Pp. 185-208. URL: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57219844998> [Міжнародна наукометрична база **Scopus**].
3. Бондарук Т. Г., Бондарук І. С. Економічна природа організаційно-економічного механізму соціальної відповідальності бізнесу. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2020. №1-2. С. 57-64. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/4800>
4. Bondaruk T. H., Bondaruk I. S. Conceptual foundations of the development of business social responsibility in Ukraine. *Economies' Horizons*. 2020. № 1(12). С. 26-32. URL: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.1\(12\).2020.205285](https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(12).2020.205285)
5. Буряк А.В., Діденко І.В. Споживачі на ринку фінансових послуг: огляд поведінкових ефектів та світові підходи до їх. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2017. №1. С. 18-26.
6. Ватаманюк О.З. Раціональність поведінки людини в економічній науці: класичний та неокласичний підходи. *Економічна теорія та право*. 2018. № 2 (33). С. 11-25.

7. Грецька-Миргородська В. В. Формування соціально-орієнтованої економіки: поведінкові передумови аналізу. *Ефективна економіка*. 2018. №5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2018/80.pdf
8. Гурочкіна В. В. Теорія ігор в поведінковій економіці. *Дослідження підприємництва: ключові механізми організації, основні драйвери та перспективи*: зб. матер. III міжнар. наук.-практ. конф. «Економічні перспективи підприємництва в Україні» (м. Ірпінь, 10–11 жовтня 2019 р). Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. С. 54–56.
9. Капелюш А.А. Ретроспективний аналіз розвитку теорії біхевіористичних фінансів. *Збірник наукових праць Національного університету ДПС України*. 2016. № 2. С. 120–131.
10. Капелюш А.А. Біхевіористичні аспекти реалізації фінансових відносин на фінансовому ринку *Регулятивний потенціал фінансового ринку в умовах глобальних викликів* : монографія / за заг. ред. д.е.н., професора С. В. Онишко. Ірпінь : Видавництво Національного університету ДПС України, 2016. (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 45).
11. Карпінський Б.А. Поведінкові фінанси як ефективний базис відображення раціональності й ірраціональності фінансових рішень у системі державотворчого патріотизму нації. *Бізнес Інформ*. 2020. №6. С. 282–290.
12. Кваша О. В. Основні положення та гіпотези поведінкових фінансів. *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 225–231.
13. Кривий В. І. Сутність та основні теоретичні блоки поведінкових фінансів. *Наук. вісник Міжнар. гуманітар. ун-ту*. 2017. № 23. С.12–16.
14. Кужелев М. О. Біхевіористичні фінанси як чинник розвитку національної грошової системи: глобалізаційний аспект. *Сучасні проблеми глобалізаційних процесів у світовій економіці* : матер. міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 12 листопада 2018 р.). К. : НАУ, 2018. С.109–111.
15. Кужелев М. О., Кваша О.В. Сучасні підходи та гіпотези поведінкових фінансів. *Молодіжний податковий конгрес* : збірник тез (м. Ірпінь, 20 травня 2020 р.). Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. С.562–565.
16. Кужелев М. О., Нечипоренко А.В. Вплив поведінкових факторів на управління фінансовою діяльністю корпорації: теоретичні аспекти. *Збірник наукових праць Університету ДФС України*. 2018. № 2. С. 154–168.
17. Кужелев М.О., Федина В.В., Стабіас М.С. «Срібна економіка»: соціальні аспекти та сталий розвиток. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2021. № 17. Т.2. С.227-235.
18. Кузьмук С. Г. Дослідження теорій корпоративних фінансів: базові та поведінкові концепції. *Європейська інтеграція: історичний досвід та економічні перспективи*: матеріали Міжн. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 3-4 березня 2017 р.). Одеса: ОНУ ім. І.Мечникова, 2017. С. 190–193.
19. Кузьмук С.Г. Прийняття фінансових рішень в умовах невизначеності: поведінковий аспект. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. № 26. С. 88–91.
20. Кушнір М. А., Ліпич Л. Г., Сторонянська І. З. Поведінкове ціноутворення на фондовому ринку: моногр. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. 200 с
21. Луніна І.О., Скрипниченко М.І., Бондарук Т.Г., Степанова О.В., Твердохлібова Д.В., Кваша Т.К., Назукова Н.М. Інструментарій та сценарні оцінки стійкості державних фінансів. *Макроекономічна збалансованість для забезпечення стійкості державних фінансів та економічного зростання в Україні*: кол. моногр. / за ред. д-ра екон. наук, чл.-кор. НАН України М.І. Скрипниченко; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2020. С. 206-273. URL: <http://ief.org.ua/docs/mg/327.pdf>
22. Нечипоренко А. В., Миркун Б. А. Поведінкова теорія у структурі сучасного економіко-теоретичного знання. *Економіка, фінанси, облік, менеджмент і право в Україні та світі: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (м. Полтава, 1 грудня 2018 р.): у 6 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2018. Ч. 2. С. 15–16.

23. Нікіфоров П.О., Качур Т.І. Реалізація концепції поведінкових фінансів у дослідженнях трансформацій сфери публічних фінансів. *Науковий вісник Чернівецького університету: Економіка*. 2021. Вип. 830. С. 37-44.
24. Оліфер І. Прогнозування розвитку біхевіористичних фінансів. *Український економічний часопис*, 2024. №6. С.94–102. URL: <https://journals.dpu.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/481>
25. Поведінкова економіка: від теорії до практики: міждисциплінарний навчальний посібник. За науковою ред. к.е.н., доц. Татомир І.Л., к.е.н., доц. Квасній Л.Г. Трускавець: ПОСВІТ, 2022. 408 с.
26. Повод Т., Адвокатова Н. Поведінкова економіка: сутність та концептуалізація поняття. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2020. №2. С. 213–221.
27. Тельнов А. С., Решміділова С.Л. Підходи поведінкової економіки для побудови моделей рішень економічними агентами. *Сучасні тренди поведінки споживачів товарів і послуг* : тези доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (20-21 лютого 2020 р.). Рівне, 2020. С. 171–175.
28. Тельнов А. С. Розвиток поведінкової економіки у прийнятті економічних рішень. *Економічний вісник*. 2020. Вип. 5. С.160–170.
29. Федина В. В. Гендерні аспекти у сфері пенсійного забезпечення України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 18. С. 501-505.
30. Федина В. В. Демографічні та економічні передумови впровадження накопичувальної системи пенсійного забезпечення в Україні. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2019. № 4. С. 115-123.
31. Федина В. В., Богріновцева Л. М. Необанки: світовий досвід та вітчизняна практика. *Проблеми сучасних трансформацій*. 2022. № 6. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-6-08-02/2022-6-08-02>
32. Циганова Н. В. Взаємодія суб'єктів фінансового ринку в умовах поведінкової економіки. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2019. №2. С. 174–184.
33. Shefrin, H. A Behavioral Approach to Asset Pricing: A Guide for Practitioners and Researchers. Academic Press. 2019. URL: https://www.researchgate.net/publication/316698331_A_Behavioral_Approach_to_Asset_Pricing
34. Statman, M. *Behavioral Finance: The Second Generation*. CFA Institute Research Foundation Publications, December 2019. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3668963
35. Ariely, D. *Dollars and Sense: How We Misthink Money and How to Spend Smarter*. Harper Perennial. 2020. URL: https://books.google.com.ua/books/about/Dollars_and_Sense.html?id=EPOCtAEACAAJ&redir_esc=y
36. Cartwright, E. (2024). *Behavioral Economics* (4th ed.). Routledge. URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781003357971/behavioral-economics-edward-cartwright>; <https://doi.org/10.4324/9781003357971>

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua
2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>
3. Офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/>
6. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>.
7. Офіційний сайт Національного банку України. URL: www.bank.gov.ua

8. Офіційний сайт Рахункової палати України. URL: www.ac-rada.gov.ua
9. Офіційний сайт Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень. URL: <http://www.ibser.org.ua/>
10. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування, протокол №14 від 10 червня 2025р.